

УДК 37.091.27:37.091.12.011.3-051:8

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4\(50\)-596-608](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-596-608)

Лілік Ольга Олександрівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови, літератури та журналістики, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів, тел.: (097) 751-76-29, <https://orcid.org/0000-0002-5187-1944>,

Сазонова Олена Володимирівна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та журналістики, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів, тел.: (097) 305-57-81, <https://orcid.org/0000-0002-5187-1944>

МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Анотація. У статті досліджено особливості організації науково-дослідницької діяльності майбутніх учителів-філологів у межах їхньої професійної підготовки в магістратурі в умовах цифровізації.

Обґрунтовано, що необхідність підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів-філологів у магістратурі філологічного факультету Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка зумовлена реформаційними процесами в освітній галузі. Це пов'язано з тим, що магістратура передбачає передусім підготовку здобувачів освіти до роботи в старших класах академічних ліцеїв, а також до вступу для здобуття освіти на третьому ступені вищої освіти. Це актуалізує необхідність удосконалення всіх форм організації освітнього процесу, а також розроблення навчально-методичного забезпечення з обов'язкових освітніх компонентів.

Доведено, що підвищенню якості професійної підготовки майбутніх учителів-філологів сприятиме організація науково-дослідницької роботи, зокрема написання кваліфікаційної роботи і проходження науково-дослідної практики. Визначено, що науково-дослідна практика сприяє формуванню в майбутніх учителів-філологів навичок здійснювати пошукову діяльність на основі теоретичних знань із методології наукового дослідження в контексті філологічних та педагогічних наук. Констатовано, що оптимізації виконання кваліфікаційних робіт сприятиме розроблена відповідно до нових вимог система методичного супроводу, чітко сформульовані вимоги до магістерських робіт, усвідомлення здобувачами вищої освіти власної відповідальності за результати наукового пошуку. З'ясовано, що в умовах цифровізації актуалізуються проблеми дотримання принципів академічної доброчесності, а також

навичок пошуку, оброблення матеріалів і презентації результатів науково-дослідницької діяльності майбутніх учителів-філологів.

Ключові слова: учителі-філологи, професійна підготовка, науково-дослідна практика, магістратура, кваліфікаційна робота, науково-дослідницька діяльність, цифровізація.

Lilik Olha Oeksandrivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of Department of Ukrainian Language, Literature and Journalism, T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium», Chernihiv, tel.: (097) 751-76-29, <https://orcid.org/0000-0002-5187-1944>

Sazonova Olena Volodymyrivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language, Literature and Journalism, T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium», Chernihiv, tel.: (097) 305-57-81, <https://orcid.org/0000-0002-5187-1944>,

METHODOLOGICAL SUPPORT OF THE RESEARCH ACTIVITIES OF FUTURE TEACHERS-PHILOLOGISTS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION

Abstract. The authors of this article examine the peculiarities of organizing the scientific and research activities of future teachers-philologists within the framework of their professional training in the master's degree in the conditions of digitalization.

It is substantiated that the need to improve the quality of professional training of future teachers-philologists in the master's degree of the Philology Faculty of T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» is due to reform processes in the educational sector. This is due to the fact that the master's degree primarily involves preparing students for work in senior classes of academic lyceums, as well as for admission to the third level of higher education. This highlights the need to improve all forms of organizing the educational process, as well as developing educational and methodological support for mandatory educational components.

It is proven that the organization of scientific research work, in particular, writing a qualification paper and undergoing scientific research practice will contribute to improving the quality of professional training of future philological teachers. It is determined that scientific research practice contributes to the formation of skills to carry out search activities based on theoretical knowledge of the methodology of scientific research in the context of philological and pedagogical sciences. It is stated that the optimization of the performance of qualification works will be facilitated by a system of pedagogical support developed in accordance with new requirements, clearly formulated requirements for master's theses, and

awareness by higher education applicants of their own responsibility for the results of scientific research. It is found that in the conditions of digitalization, the problems of observing the principles of academic integrity, as well as the skills of searching, processing materials and presenting the results of scientific research activities of future philological teachers are becoming more urgent.

Keywords: philology teachers, professional training, research practice, master's degree, qualification work, research activity, digitalization.

Постановка проблеми. Освітній процес у закладах вищої освіти вимагає чіткої організації, усебічного методологічного обґрунтування, глибокого аналізу умов оптимізації задля формування фахівця високої кваліфікації. Сучасна дійсність висуває особливі вимоги до змісту освіти, форм, технологій, засобів і методів навчання. Гуманістична парадигма освіти актуалізує передусім такі аспекти, як творчість, пошук особистісних смислів, гармонізацію педагогічного спілкування, формування індивідуального стилю педагога тощо. Особливого значення в професійній підготовці майбутніх учителів-філологів набуває науково-дослідницька робота здобувачів, котра проходить наскрізним вектором через усю їхню професійну підготовку, проте особливого значення набуває в магістратурі, випускник якої може продовжити навчання за освітньо-науковою програмою третього ступеня вищої освіти, а також працювати в академічних ліцеях, де в межах профільного навчання передбачене залучення учнів до науково-дослідницької діяльності [7].

Важливо наголосити, що в сучасних умовах на організацію науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти впливають процеси цифровізації, під якими розуміють впровадження в освітній процес на всіх рівнях сучасних інформаційно-комунікаційних технологій із метою розвитку у молоді навичок аналізу достовірності отримуваної інформації, застосування критичного мислення, максимального використання в навчальних цілях різноманітного медіаконтенту [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема організації та керівництва науковою роботою здобувачів вищої освіти упродовж тривалого часу перебуває в центрі уваги науковців-теоретиків і викладачів-практиків. На сьогодні існує велика кількість посібників, методичних рекомендацій, у яких розглядаються як загальні положення щодо здобувачів освіти різних освітніх ступенів (Г. Артемчук, Т. Білуха, С. Гончаренко, В. Курило, М. Кочерган), так і специфіка здійснення дослідницької роботи майбутніми філологами (В. Буда, Н. Деркач, В. Дороз, В. Нагіна, М. Пентилюк, О. Штонь). Попри багатовекторність наукових пошуків, пов'язаних з удосконаленням процесу підготовки фахівців, існує потреба в дослідженні, розробленні та впровадженні сучасних методик організації науково-дослідницької роботи майбутніх учителів-філологів у контексті основних тенденцій розвитку освіти в Україні на сьогодні. Варто зауважити, що до різноманітних аспектів організації науково-

дослідницької роботи майбутніх учителів-філологів [5; 6], а також формування їхньої дослідницької компетентності під час професійної діяльності в наукових ліцеях ми вже зверталися в попередніх публікаціях [7; 8]. Проте актуальність і важливість проблеми дослідження, її соціально-педагогічне значення, недостатня теоретична і методична розробленість зумовлюють необхідність подальших, більш ґрунтовних досліджень.

Метою статті є дослідження особливостей організації науково-дослідницької діяльності майбутніх учителів-філологів у межах їхньої професійної підготовки в магістратурі в умовах цифровізації.

Виклад основного матеріалу. Передусім варто зауважити, що в кожному університеті складаються свої традиції організації і супроводу науково-дослідницької діяльності здобувачів загалом, підготовки і захисту кваліфікаційних робіт зокрема. Проте на сьогодні постає необхідність чіткого визначення вимог, які висуваються до кваліфікаційних робіт, їхнього захисту, особливостей здійснення контролю і керівництва, а також особливостей організації і проходження магістрантами науково-дослідної практики. Ця проблема особливо актуалізується в контексті тих ризиків, які були зумовлені цифровізацією освітнього процесу.

Зокрема С. Сисоєва акцентувала на таких аспектах у розрізі вищої освіти: втрата в здобувачів освіти базових когнітивних навичок (уміння читати, рахувати, писати), зниження якості навчання; «публічна» модель педагога-викладача, високі вимоги до його психологічних якостей, що зумовлює зростання кількості міжособистісних конфліктів; зниження особистісних контактів в умовах дистанційного й змішаного навчання; зниження загального рівня підготовки, проблеми контролю якості; зміна вимог до змісту навчання, стрімка модернізація засобів навчання; оновлені вимоги до кваліфікації фахівців, зниження потреби в «інтелектуальних» фахівцях і «тяжіння» до технологічного образу працівника, скорочення контингенту вищої освіти; рух у бік «освітніх послуг», відхід від фундаментальності, зміна/ перерозподіл функцій адміністрації закладів вищої освіти і викладачів, зростання конфліктів, зниження якості навчання; втрата статусу української вищої освіти [9]. Це все потрібно враховувати в процесі професійної підготовки майбутніх учителів-філологів у магістратурі.

У цьому контексті варто зауважити, що на філологічному факультеті Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка здійснюється підготовка майбутніх учителів-філологів за трьома освітньо-професійними програмами: 014.01 Середня освіта. Українська мова і література; 014.02 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література); 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова.

У контексті науково-дослідницької діяльності майбутніх учителів-філологів доцільно зосередитися на таких освітніх компонентах, як науково-дослідна (чи переддипломна) практика, кваліфікаційна робота. Передумовами

для успішного опанування цих освітніх компонентів є навчальні дисципліни «Технології наукових досліджень», «Методологія наукових досліджень», а також інші навчальні курси циклів загальної і професійної підготовки майбутніх учителів-філологів.

Передусім схарактеризуємо особливості організації і проведення науково-дослідної практики. Згідно з робочою програмою [3, с. 3], метою науково-дослідної практики є:

- розвинути практичні вміння здійснювати пошукову діяльність на основі теоретичних знань із методології наукового дослідження (філологічні та педагогічні науки);
- забезпечити практичне оволодіння здобувачами вищої освіти основними й допоміжними методами наукового педагогічного та/або філологічного дослідження – як загальними, так і спеціальними – в обраній галузі науки;
- сприяти виконанню магістерської роботи з дотриманням усіх вимог;
- оволодіти правилами поведінки учасника наукового зібрання (конференція, читання, науковий семінар тощо);
- розвинути організаторські вміння, пов'язані з плануванням і проведенням наукових заходів (конференція, науковий семінар тощо);
- поглибити й закріпити теоретичні знання з фахових дисциплін.

Основними завданнями науково-дослідної практики є [3, с. 3]:

- оволодіння сучасною методологією наукового дослідження;
- оволодіння сучасними методами збирання, аналізу та оброблення наукової інформації;
- набуття досвіду в контексті дослідження актуальної наукової проблеми, а також підбір необхідних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи;
- ознайомлення зі структурою, науковою проблематикою та результатами наукової роботи академічних і галузевих інститутів та їх провідних спеціалістів щодо обраного напрямку досліджень;
- вивчення теоретичних джерел за обраною темою відповідно до наукової проблеми дослідження щодо майбутньої кваліфікаційної роботи;
- визначення стану розроблення питань з обраної наукової проблеми у літературі;
- визначення структури та основних завдань наукового дослідження;
- апробація основних теоретичних та практичних здобутків магістранта (у формі написання наукових статей, виступів на конференціях);
- формування самоосвіти і самовдосконалення, сприяння активізації науково-дослідницької діяльності магістрантів.

Після завершення науково-дослідної практики здобувач вищої освіти має оволодіти певними знаннями та вміннями. Магістр має знати: сутність та

особливості методології наукового дослідження; основні принципи роботи з емпіричною базою дослідження; методи наукових досліджень; види інформаційного забезпечення та використання джерел інформації у науково-дослідницькій роботі; методологічні основи наукових досліджень; особливості організації науково-дослідницької роботи; вимоги до оформлення результатів науково-дослідницької роботи; етичні та правові основи наукової діяльності [3, с. 5]. Магістр має уміти: обирати й використовувати релевантні основні та допоміжні методи наукового дослідження в обраній галузі знань; ґрунтовно знайомитися з наявною літературою в галузі досліджуваної проблеми, з цією метою опрацьовувати каталоги наукових бібліотек м. Чернігова та електронні каталоги Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського; добирати й раціонально опрацьовувати наукову літературу; формулювати мету, завдання та гіпотезу наукового дослідження; планувати та проводити емпіричні дослідження; порівнювати отримані результати дослідження із теоретичним обґрунтуванням проблеми; формулювати висновки наукового дослідження; оприлюднювати та упроваджувати результати науково-дослідної практики; реферувати й анотувати опрацьовані джерела; складати звіти, тези доповіді, статті; згідно з наявними вимогами вміти оформлювати список використаної літератури та джерел дослідження у своїй кваліфікаційній роботі [3, с. 5].

Задля успішного захисту науково-дослідної практики магістрант має упорядкувати всі матеріали, які відображають окремі напрями його науково-дослідницької діяльності упродовж навчання в магістратурі, написати звіт і підрахувати бали за запропонованими критеріями. Наприклад:

Наукова публікація (зі структурою фахової статті чи за моделлю IMRAD (англ. introduction, methods, results, and discussion – О.Л., О.С.) – 30 балів.

Тези в збірнику конференції – 15 балів.

Виступ на науковій чи науково-практичній конференції:

- міжнародній: на пленарному засіданні – 25 балів; на секційному – 20 балів;
- усеукраїнській: на планерному засіданні – 20 балів; на секційному – 15 балів;
- регіональній: на планерному засіданні – 15 балів; на секційному – 10 балів.

Виступ на студентській науковій чи науково-практичній конференції:

- міжнародній: на пленарному засіданні – 20 балів; на секційному – 15 балів;
- усеукраїнській: на планерному засіданні – 15 балів; на секційному – 10 балів;
- регіональній: на планерному засіданні – 10 балів; на секційному – 5 балів.

У контексті реалізації студентоцентрованого підходу зауважуємо, що якщо набрана кількість балів є недостатньою для зарахування науково-дослідної практики чи не влаштовує здобувача, то він за погодженням із науковим керівником може виконати додаткове завдання, наприклад:

- підготувати й подати вступ і висновки до магістерської роботи – 20 балів;
- підготувати тези на одну з конференцій, що відбуватимуться в листопаді-грудні – 15 балів.

Водночас варто наголосити, що робочою групою з ОПП 014.01 Середня освіта. Українська мова і література продовжує удосконалювати навчально-методичне забезпечення з окремих освітніх компонентів. Відповідно, на основі вивчення досвіду інших закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку майбутніх учителів-філологів, було розроблено комплексні вимоги, критерії для оцінювання, аналізу й контролю рівня ефективності науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти під час проходження практики. Критеріальна база враховує також завдання, висунуті перед випусковою кафедрою, які загалом формують її університетський рейтинг: стимулювання різних видів науково-дослідницької діяльності здобувачів освіти; створення інформаційної бази, яка всебічно відображає науково-дослідницьку діяльність магістрантів. Упровадження цих критеріїв заплановане з наступного навчального року.

Таблиця.1.

Показники науково-дослідницької роботи здобувачів

№	Найменування показника	Вагове значення (бали)	Експертна оцінка
1.	Науково-дослідницький потенціал студента		
1.1.	Наявність звання «Студент-науковець»		
1.2.	Наявність диплома/сертифіката переможця олімпіади з фахових дисциплін		
1.3.	Наявність диплома/сертифіката переможця всеукраїнського конкурсу науково-дослідницьких робіт		
2.	Публікаційна активність		
2.1.	Наукова публікація у фаховому виданні		
2.2.	Наукова публікація у нефаховому виданні		
2.3.	Тези в збірнику конференції		
3.	Виступ на науковій чи науково-практичній конференції		
3.1.	міжнародний		
3.1.1.	на пленарному засіданні		
3.1.2.	на секційному засіданні		
3.2.	Усеукраїнський		

№	Найменування показника	Вагове значення (бали)	Експертна оцінка
3.2.1	на пленарному засіданні		
3.2.2	на секційному засіданні		
3.3.	Регіональний		
3.3.1.	на пленарному засіданні		
3.3.2.	на секційному засіданні		
4.	Виступ на студентській науковій чи науково-практичній конференції		
4.1.	Міжнародний		
4.1.1.	на пленарному засіданні		
4.1.2.	на секційному засіданні		
4.2.	Усеукраїнський		
4.2.1.	на пленарному засіданні		
4.2.2.	на секційному засіданні		
4.3.	Регіональний		
4.3.1.	на пленарному засіданні		
4.3.2.	на секційному засіданні		
5.	Підготовка та друк методичних рекомендацій чи методичного посібника		
6.	Сертифікат учасника курсів підвищення кваліфікації вчителів		
7.	Участь у семінарах, круглих столах різного рівня		
7.1.	Міжнародних		
7.2.	Усеукраїнських		
7.3.	Регіональних		
7.4.	Обласних		
7.5.	Міських		
7.6.	Кафедральних		
8.	Робота в студентських наукових об'єднаннях		

Підготовка кваліфікаційних робіт – важлива форма самостійної, навчальної та наукової роботи здобувачів вищої освіти. Процедура підготовки й захисту магістерського дослідження було детально висвітлено в навчально-методичних посібниках, підготовлених робочими групами відповідних освітньо-професійних програм [1; 2; 4]. У цих виданнях сформульовано основні вимоги до виконання дослідження, подано опис процесу підготовки й оформлення рукопису кваліфікаційних робіт та рекомендації щодо запобігання помилок, зразки оформлення структурних елементів робіт й списку літератури; окреслена процедура захисту робіт.

Основні завдання підготовки та захисту кваліфікаційних робіт: систематизація та поглиблення теоретичних знань із відповідних освітніх компонентів; вироблення навичок застосування теоретичних знань у процесі розв'язання конкретних практичних завдань; оволодіння первинними навичками методики ведення самостійної науково-дослідницької роботи;

пошуку інформації, читання наукової літератури, критичного відбору та аналізу матеріалу із досліджуваної теми, організації дослідження із використанням стандартних методик і процедур; розвиток у кожного здобувача вмінь поєднувати елементи реферативності й творчого пошуку, що одночасно забезпечує об'єктивний аналіз напрацьованого попередниками матеріалу з досліджуваної проблеми і продукує самостійні спостереження й висновки молодого науковця, тобто уміння вести дослідження; засвоєння методів грамотного ведення, оформлення та редагування наукового стилю письма, а також виконання практичної аналітичної роботи: тез, статей, планів-конспектів уроків і позакласних заходів; підготовка майбутнього вчителя-філолога до здійснення подальшої науково-дослідницької діяльності; формування компетенцій, пов'язаних із професійною діяльністю.

Гармонія змісту й форми кваліфікаційних робіт досягається дотриманням послідовності її виконання, знанням певної системи правил і принципів. У процесі виконання дослідження мають значення не лише навички анотування й реферування наукової інформації, а й формування самостійності наукового мислення, обґрунтованого вибору об'єкта вивчення, знання сучасних методів філологічного й методичного дослідження, уміння правильно організувати науковий пошук, оформити отримані результати відповідно до пропонованих вимог і нормативних документів.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувач освіти зобов'язаний: відвідувати консультації наукового керівника відповідно до графіка написання роботи; регулярно звітувати перед науковим керівником про виконання відповідних етапів роботи; вивчити літературу (джерела) з теми, користуючись бібліографічним покажчиком і каталогом, мережею Інтернет; викласти сучасний стан досліджуваного питання в огляді літератури; знати основні методи збору й аналізу матеріалу з теми; зібрати та проаналізувати необхідний матеріал; на підставі вивчення літератури та аналізу практичних прикладів зробити локальні висновки і загальний висновок; оформити роботу за вимогами окреслених у навчально-методичних посібниках стандартів; своєчасно подати роботу науковому керівникові для перевірки.

Завданням наукового керівника є сприяти оволодінню магістрантом науковим стилем шляхом акцентування на його особливостях, як-от: відсутність особових займенників; уникання дієслів, що виражають почуття, емоції; розповідь від третьої особи; стриманість оцінок (особистості, процесів, ситуацій); неприпустимість політизованого підходу. Щоб магістрант випрацював свій власний стиль письма й навчився самостійно викладати зібраний матеріал, науковий керівник має ознайомити його з допустимими прийомами компілювання тексту, зокрема з принципами формулювання, відбору й упорядкування речень і абзаців. Досвід керівництва науковою роботою здобувачів вищої освіти свідчить, що більшість із них швидко

визначає свій стиль письма, відбирає особливі звороти і терміни та в межах року оволодіває методами самостійного викладу наукового тексту. Але значна частина магістрантів вступає для здобуття освітнього ступеня, не маючи базової освіти вчителя-філолога, тобто вони навчалися на бакалавраті з іншої спеціальності. Вони, як правило, відчують труднощі, вони більш схильні до переписування чи копіювання чужих текстів.

Відповідно, потрібно ознайомити магістрантів із принципами академічної доброчесності [5] й наголосити на необхідності перевірки кваліфікаційної роботи на антиплагіат, оскільки копіюючи чужі тексти і видаючи їх за свої, магістрант обманює самого себе й наукового керівника. Усе це стосується і практики замовлення кваліфікаційної роботи. До грубих порушень академічних норм написання кваліфікаційних робіт належать: компіляція, плагіат, фальсифікація. Залежно від процентного співвідношення оригінальності тексту, кваліфікаційні роботи оцінюються так: 5 (“відмінно”) – 85 % і більше авторського тексту; 4 (“добре”) – 70–84 %; 3 (“задовільно”) – 55–69 %; 2 (“незадовільно”) – 54 % і менше авторського тексту.

В умовах цифровізації такий широкий доступ до інформації деякі наукові керівники розглядають як перевагу й досягнення, а деякі як проблему, що унеможливорює перевірку самостійності виконання роботи здобувачем освіти, оскільки виконання кваліфікаційних робіт передбачає самостійний підбір літератури, створення тексту, систематизацію матеріалу, обґрунтування висновків. Водночас варто пам'ятати про адекватні вимоги до магістрантів, оскільки їх уміле дозування для кожного здобувача вищої освіти – основа успішного методичного керівництва кваліфікаційними роботами.

Після остаточного узгодження чернетки з керівником можна оформляти чистовий варіант. Перед тим як друкувати з чернетки кваліфікаційну роботу, її варто старанно ще раз перевірити, уточнити назви розділів, підрозділів, послідовність розміщення матеріалу, звірити посилання, обґрунтованість і чіткість формулювань висновків і рекомендацій. На всіх етапах виконання роботи обов'язковими є консультації з науковим керівником.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається перед екзаменаційною комісією. Не пізніше як за десять днів до призначеного дня захисту робота подається виконавцем на кафедру у зшитому вигляді. Кваліфікаційна робота допускається до захисту за умови її належного оформлення та рекомендації наукового керівника. У поданні наукового керівника відзначаються в узагальненому вигляді позитивні аспекти роботи та її недоліки. Кваліфікаційна робота рекомендується до захисту після засідання випускової кафедри. Комісія заслуховує виконавця роботи. Для виступу виконавцеві надається 7–10 хвилин, що відповідає 2–3 сторінкам друкованого тексту.

Виступ виконавця перед комісією з проведення захисту кваліфікаційних робіт має бути ретельно підготовленим, стислим, змістовним і містити такі компоненти: чітко поставлену проблему; обґрунтування її актуальності;

визначення мети й завдань дослідження; окреслення методології та методики його проведення; відомості про структуру роботи; короткий виклад зроблених автором узагальнень, висновків, конкретних рекомендацій. Рішення про оцінку роботи ухвалюється на закритому засіданні комісії та оголошується в день захисту. Оцінка за роботу заноситься членами комісії в залікову книжку виконавця й заліково-екзаменаційну відомість у день захисту.

Відповідно до цього, у сучасній методології прийнято виділяти такі етапи наукового дослідження: організаційно-підготовчий; інформаційний; етап реконструкції; аналітичний; наративний.

Висновки. Необхідність підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів-філологів у магістратурі філологічного факультету Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка зумовлене реформаційними процесами в освітній галузі. Це пов'язано з тим, що магістратура передбачає передусім підготовку здобувачів освіти до роботи в старших класах академічних ліцеїв, а також до вступу для здобуття освіти на третьому ступені вищої освіти. Це актуалізує необхідність удосконалення всіх форм організації освітнього процесу, а також розроблення навчально-методичного забезпечення з обов'язкових освітніх компонентів. Обґрунтовано, що підвищенню якості професійної підготовки майбутніх учителів-філологів сприятиме організація науково-дослідницької роботи, зокрема написання кваліфікаційної роботи і проходження науково-дослідної практики. Науково-дослідна практика сприяє формуванню навичок здійснювати пошукову діяльність на основі теоретичних знань із методології наукового дослідження в контексті філологічних та педагогічних наук. Оптимізації виконання кваліфікаційних робіт сприятиме розроблена відповідно до нових вимог система педагогічного супроводу, чітко сформульовані вимоги до бакалаврських і магістерських робіт, усвідомлення здобувачами вищої освіти власної відповідальності за результати наукового пошуку. В умовах цифровізації актуалізуються проблеми дотримання принципів академічної доброчесності, а також навичок пошуку, оброблення матеріалів і презентації результатів науково-дослідницької діяльності майбутніх учителів-філологів.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в більш ґрунтовній характеристиці взаємозв'язків між науково-дослідницькою діяльністю магістрантів і нормативними освітніми компонентами.

Література:

1. Бирюк О.В., Лілік О.О., Стеченко Т.О. Методика написання магістерської роботи в контексті професійної підготовки вчителів англійської мови та зарубіжної літератури : навч.-метод. посібн. Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 2024. 92 с.
2. Лілік О. О., Сазонова О. В. Кваліфікаційні роботи в системі професійної підготовки учителів української мови і літератури: навч.-метод. посібник. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2021. 84 с.

3. Лілік О.О. Науково-дослідна практика: робоча програма. Чернігів, 2024. 14 с.
4. Лілік О. О., Сазонова О. В., Ольховик М.В., Городнича Л.В., Грицик Н.В. Кваліфікаційні роботи в системі професійної підготовки учителів української мови і літератури, учителів англійської мови: навч.-метод. посібник. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2024. 116 с.
5. Лілік О.О., Ольховик М.В. Діагностика рівня сформованості культури академічної доброчесності майбутніх учителів. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. 2021. Вип. 18 (174). С. 81-87.
6. Лілік О.О., Сазонова О.В. Планування, організація й реалізація освітньої діяльності з підготовки магістрів (учителів української мови і літератури). Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Вип. 21 (177). Чернігів : НУЧК, 2023. С. 162-168.
7. Лілік О.О. Особливості застосування методів літературознавчих досліджень у контексті дослідно-орієнтованого навчання в наукових ліцеях. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2025. №1. С. 30-46.
8. Лілік О.О. Роль і місце візуальної грамотності у формуванні дослідницької компетентності старшокласників на уроках української літератури. Актуальні питання в сучасній науці. 2025. №3(33). С. 840-851.
9. Сисоєва С.О. Цифровізація освіти: педагогічні пріоритети. URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545. (дата звернення: 14.02.2025).

References:

1. Byriuk, O.V., Lilik, O.O., Stechenko, T.O. (2024). *Metodyka napysannia mahisterskoi roboty v konteksti profesiinoi pidhotovky vchyteliv anhliiskoi movy ta zarubizhnoi literatury: navch.-metod. posibn.* [Methodology for writing a master's thesis in the context of professional training of teachers of English language and foreign literature: teaching and methodical manual]. Chernihiv: Natsionalnyi universytet «Chernihivskiy kolehium» imeni T.H. Shevchenka. [in Ukrainian].
2. Lilik, O. O., Sazonova, O. V. (2021). *Kvalifikatsiini roboty v systemi profesiinoi pidhotovky uchyteliv ukrainskoi movy i literatury: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Qualification work in the system of professional training of teachers of the Ukrainian language and literature: teaching and methodical manual]. Chernihiv: NUChK imeni T. H. Shevchenka. [in Ukrainian].
3. Lilik, O.O. (2024). *Naukovo-doslidna praktyka: robocha prohrama* [Scientific research practice: work program]. Chernihiv. [in Ukrainian].
4. Lilik, O. O., Sazonova, O. V., Olkhovik, M.V., Horodnycha, L.V., Hrytsyk, N.V. (2024). *Kvalifikatsiini roboty v systemi profesiinoi pidhotovky uchyteliv ukrainskoi movy i literatury, uchyteliv anhliiskoi movy: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Qualification work in the system of professional training of teachers of the Ukrainian language and literature, teachers of the English language: educational and methodological manual]. Chernihiv: NUChK imeni T.H. Shevchenka. [in Ukrainian].
5. Lilik, O.O., Olkhovik, M.V. (2021). *Diahnostyka rivnia sformovanosti kultury akademichnoi dobrochesnosti maibutnikh uchyteliv* [Diagnostics of the level of formation of the culture of academic integrity of future teachers.]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T.H. Shevchenka* [Bulletin of T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»], 18 (174), 81-87. [in Ukrainian].
6. Lilik, O.O., Sazonova, O.V. (2023). *Planuvannia, orhanizatsiia y realizatsiia osvitnoi diialnosti z pidhotovky mahistriv (uchyteliv ukrainskoi movy i literatury)* [Planning, organization and implementation of educational activities for the training of masters (teachers of the Ukrainian language and literature)]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T.H. Shevchenka* [Bulletin of T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»], 21 (177), 162-168. [in Ukrainian].

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 4(50) 2025

7. Lilik, O.O. (2025). Osoblyvosti zastosuvannya metodiv literaturoznavchychkh doslidzhen u konteksti doslidno-orientovanoho navchannia v naukovykh litseiakh [Peculiarities of the application of methods of literary studies in the context of research-oriented education in scientific lyceums]. Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii [Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies], 1, 30-46. [in Ukrainian].

8. Lilik, O.O. (2025). Rol i mistse vizualnoi hramotnosti u formuvanni doslidnytskoi kompetentnosti starshoklasnykiv na urokakh ukrainskoi literatury [The role and place of visual literacy in the formation of research competence of high school students in Ukrainian literature lessons]. Aktualni pytannia v suchasni nautsi [Current issues in modern science], (33), 840-851. [in Ukrainian].

9. Sysoieva, S.O. Tsyfrovizatsiia osvity: pedagogichni priorytety [Digitalization of education: pedagogical priorities]. Retrived from: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545. [in Ukrainian].